

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Економічний факультет

Кафедра глобальної економіки

ВДОВЕНКО Н. М., ПЕРЕГУДА Ю. А., ПАВЛЕНКО М. М., ЯЦУН А. Г.

**ГЛОБАЛЬНІ ТОВАРНІ РИНКИ
І КОНКУРЕНЦІЯ**

методичні вказівки до вивчення дисципліни
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 076 «Підприємство, торгівля та біржова діяльність»
ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

*Рекомендовано до видання вченою радою економічного факультету
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
(протокол № 9 від 21 березня 2024 р).*

Рецензенти:

Яворська В. О. - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри біржової діяльності і торгівлі Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Хацер М. В. - кандидат економічних наук, доцент кафедри підприємництва, менеджменту організацій та логістики Запорізького національного університету

Глобальні товарні ринки і конкуренція: методичні вказівки до вивчення дисципліни для здобувачів першого для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 076 «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Вдовенко Н. М., Перегуда Ю. А., Павленко М. М., Яцун А. Г. Київ: НУБіП України. 2024. 54 с.

Методичні вказівки до вивчення дисципліни укладено у відповідності до затвердженої програми дисципліни, загальні компетентності (ЗК), спеціальні (фахові) компетентності (СК). Призначено для здобувачів для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 076 «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». для формування системи теоретичних знань, прикладних вмінь і практичних навичок щодо використання методичного, організаційного, статистичного забезпечення дослідження економічної кон'юнктури для визначення стану та тенденцій розвитку окремого ринку або економіки в цілому.

ЗМІСТ

Вступ	4
Економічна характеристика глобальних товарних ринків	6
Методичний інструмент дослідження ринку	11
Зміст досліджень світових аграрних ринків	16
Аграрні ринки країн-членів ЄС	19
Аграрні ринки країн-членів НАФТА	25
Аграрні ринки країн Східної Азії	29
Аграрні ринки АСЕАН	35
Аграрні ринки країн-членів МЕРКОСУР	39
Аграрні ринки Австралії	43
Конкурентоспроможність в умовах економічного глобалізму	47
Напрями відновлення конкурентних переваг та пріоритети виходу на глобальні ринки	51
Рекомендована література	53

ВСТУП

Мета навчальної дисципліни – формування системи теоретичних знань, прикладних вмінь і практичних навичок щодо використання методичного, організаційного, статистичного забезпечення дослідження й прогнозування економічної кон'юнктури для визначення стану та тенденцій розвитку окремого ринку або економіки в цілому. Підготовка висококваліфікованих фахівців з економіки, які володіють сучасними теоретичними знаннями, методами, інструментами та практичними навичками для оцінки кон'юнктури світових аграрних ринків і прийняття рішень щодо інвестування реалізації бізнес-ідей в аграрні ринки України.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: розкриття можливостей використання досліджень ринку в господарській діяльності підприємства для підвищення його конкурентоспроможності; висвітлення особливостей здійснення досліджень ринку залежно від їх цілей та напрямів; формування уявлень про комплекс спеціальних методів та технологій, що використовуються при виконанні досліджень ринку; навчання використання результатів досліджень ринку для підвищення ефективності прийняття управлінських рішень.

Компетентності навчальної дисципліни:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

загальні компетентності (ЗК): ЗК 1. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 4. Здатність спілкуватися з представниками інших

професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК 5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Додатково для освітньо-наукової програми:

ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку. СК9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проектів у соціально-економічній сфері.

СК10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

СК11*. Здатність планувати і розробляти проекти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

ХАРАКТЕРИСТИКА РИНКУ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ

РИНОК ЦЕ:

- а) обіг, організований за законами товарного виробництва та обігу, сукупність відносин товарного і грошового обігу;
- б) сукупність умов, що забезпечують реалізацію валового національного продукту;
- в) сфера товарного обігу, сукупність актів купівлі та продажу, де взаємодіють пропозиція товарів, платоспроможний попит, де формуються ціни на товари (послуги) та багато іншого;
- г) система товарно-грошових відносин з механізмом вільного ціноутворення, з вільним підприємництвом на основі економічної самостійності, рівноправності та конкуренції суб'єктів господарювання у боротьбі за споживача.

СУБ'ЄКТИ РИНКУ

ОБ'ЄКТИ РИНКУ

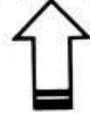
- ❖ ДЕРЖАВА
- ❖ МІЖНАРОДНІ РЕГУЛЯТОРНІ ОРГАНИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
- ❖ ПІДПРИЄМСТВА-УЧАСНИКИ РИНКУ
- ❖ УСТАНОВИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
- ❖ ФІЗИЧНІ ОСОБИ

- ❖ МАТЕРІАЛЬНІ ПРОДУКТИ ПРАЦІ
- ❖ НЕМАТЕРІАЛЬНІ ПРОДУКТИ ПРАЦІ (ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ПРАЦЯ, РОБОЧА СИЛА, ЦІННІ ПАПЕРИ, ПОЗИКОВИЙ КАПІТАЛ, ВАЛЮТА, ЗОЛОТО)

Ринок як форма організації суспільних відносин

єдиним фактором виробництва є праця; зайнятість є повною, тобто всі наявні трудові ресурси використовуються у виробництві товарів; в міжнародній торгівлі беруть участь тільки дві країни, які продукують та торгують одна з одною тільки дома товарами; витрати виробництва — постійні, а їх зниження збільшує попит на товар; ціна одного товару виражена у кількості праці, витраченої на виробництво іншого; транспортні витрати на перевезення товару з однієї країни до іншої дорівнюють нулю; зовнішня торгівля є вільною від обмежень та регламентації

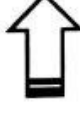

ТЕОРІЯ АБСОЛЮТНИХ ПЕРЕВАГ

ТЕОРІЯ ПОРІВНЯЛЬНИХ ПЕРЕВАГ

видним обмін між державами навіть у тому випадку, якщо одна з країн має абсолютні переваги перед іншою у виробництві всіх товарів. При цьому країна буде спеціалізуватись на виробництві того товару, на виробництво якого вона витрачає менше ресурсів. Таким чином, перша країна по2 винна спеціалізуватись на виробництві та експорті тих товарів, виробництво яких є більш ефективним, тобто тих, які мають порівняльні переваги, та імпортувати ті товари, виробництво яких є найменш ефективним, тоб2 то тих, при виробництві яких країна має порівняльні недоліки.

- ТЕОРІЯ ВЗАЄМНОГО ПОПИТУ** ціна імпортного товару визначається через ціну товару, який необхідно експортувати, щоб сплатити імпорт; тому остаточне співвідношення цін під час торгівлі визначається внутрішнім попитом на товари у кожній з країн, що торгують
- ТЕОРІЯ РОЗМІРУ КРАЇНИ** країни з більшою територією зазвичай мають різноманітніші кліматичні умови та природні ресурси, внаслідок чого вони є ближчими до економічної самодостатності, ніж малі за розмірами країни.
- ТЕОРІЯ СПІВВІДНОШЕННЯ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА** причиною порівняльних переваг однієї з країн у виробництві певних товарів називає відмінності в наявних факторах виробництва
- ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНОГО ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ПРОДУКТУ** о багато нових виробів спочатку будуть вироблятися в країнах, де ці товари були розроблені (переважно в промислово розвинутих країнах). Протягом життєвого циклу товару виробництво прямує до більшої капіталомісткості та переміщується до інших країн
- ТЕОРІЯ ПОДІБНОСТІ КРАЇН** після розробки нової продукції як реакції на потреби внутрішнього ринку, виробник, перш за все, звертається до тих ринків, які є найподібнішими для ринків його країни
- ТЕОРІЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ** Конкурентоспроможність одних споріднених галузей надає перевагу іншим галузям, оскільки перші продукують елементи які відіграють важливу роль в інтернаціоналізації та розвитку інноваційних процесів. Найявність у країні конкурентоспроможних споріднених галузей створює передумови виникнення нових високорозвинених видів виробництва. Для розвитку сфери послуг важливим є те, що взаємодія може відбуватись не тільки у сфері розвитку технологій, виробництва, а й маркетингу та сервісу

Теорії, на яких базується дослідження міжнародних ринків

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Hong, A., Li, X., Wang, Y. and Shi, M. (2023), Can customization promote product innovation in the global B2B market. Evidence from export manufacturing firms from emerging markets, *International Marketing Review*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/IMR-10-2021-0316>
2. Huang, H., He, Y., Chen, J. (2019). Competitive strategies and quality to counter parallel importation in global market. *Omega*, 86, 173-197.
10. Low, P. (2016). International trade and the environment. *UNISIA*, (30), 95- 99.
3. Nguyen, B. H., Okimoto, T., Tran, T. D. (2021). Uncertainty and sign-dependent effects of oil market shocks. *Journal of Commodity Markets*, Forthcomming.
4. Schell, D., Wang, M., Huynh, T. L. D. (2020). This time is indeed different: A study on global market reactions to public health crisis. *Journal of behavioral and experimental finance*, 27, 100349.
5. Scholvin, S., Breul, M., Diez, J. R. (2021). A magic formula for economic development. Global market integration and spatial polarization in extractive industries. *Area Development and Policy*, 6(3), 337-346.
6. Smales, L. A. (2021). Investor attention and global market returns during the COVID-19 crisis. *International Review of Financial Analysis*, 73, 101616.
7. Ye. Savelyev, V. Kuryliak, K. Darvidou, M. Lyzun, I. Lishchynskyy. Transformation of Ukrainian Automotive Industry in the Context of Electromobility: Applying the Experience of Visegrad States. IV International Scientific Congress “Society of Ambient Intelligence – 2021” (ISCSAI 2021)

8. Zakari A, Khan I, Tan D, Alvarado R, and Dagar V (2022) Energy efficiency and sustainable development goals (SDGs). *Energy* 239:122365
9. Васильківський, Д. М., Трубнік, Т. С., & Бикова, М. Д. (2023). Економічні орієнтири України в контексті перспектив розвитку світової економіки у 2023-2024 роках. *Академічні візії* (17). <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/272>
10. Іванова Л. О. Основні детермінанти розвитку кон'юктури світового ринку. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки"*. 2020. № 4 (36). С. 88-99.
11. Ліщинський І., Лизун М. Транскордонне співробітництво України та країн Вишеградської четвірки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. Вип. 46.
12. Побоченко, Л., Татаренко, Н., Прокоп'єва, А. (2023). Сучасні тренди розвитку світового ринку зерна в умовах війни в Україні. *Економіка та суспільство*, (48). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-29>
13. Савенко, І., Седікова, І., Седіков, Д. (2022). Російсько-український конфлікт: виклики для зернового ринку. *Food Industry Economics*, 14(2). DOI: <https://doi.org/10.15673/fie.v14i2.2320>.
14. Чіп Л. О. (2020). Макроекономічна кон'юнктура аграрного ринку в умовах економічної нестабільності. *Том 31 (70). № 4, 2020*. <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-4-13>
15. Борисова Т. М. Міжнародна економічна конкуренція: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 232 с.
16. Закон України «Про захист економічної конкуренції». *Відомості Верховної Ради України*. № 12, стаття 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>.

Навчальне видання

Вдовенко Н. М., Перегуда Ю. А., Павленко М. М., Яцун А. Г.

*Глобальні товарні ринки і конкуренція:
методичні вказівки
до вивчення дисципліни для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 076 «Підприємство, торгівля та біржова діяльність»
ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»*

За авторською редакцією

Підписано до друку 10.09.24

Ум. друк. арк. 3,3

Наклад 10 прим.

Формат 60x84\16

Зам. № 240535

Віддруковано у редакційно-видавничому відділі НУБіП України
вул. Героїв Оборони, 15, Київ, 03041
тел.: 527-81-55